

Így állt össze a februári szám

Ebben a számunkban többször is találkozhat az olvasó a kultúra és a gazdaság összefüggéseivel. Kiemelten foglalkozik ezzel a kérdéssel a *Fodor–Hidy* szerzőpáros tanulmányának befejező része és *Benjámín Judit* parlamenti felszólalása is. Ez utóbbiból különösen egy jelenet leírása ütött szíven. Történt pedig az Országgyűlés kulturális bizottságának novemberi ülésén, mikor a könyvtáros-képviselőnk kifejtette meggyőződését – „a művelt, képzett, egészséges ember a termelés legfontosabb és semmi mással nem pótolható tényezője” –, néhány honatya gunyorosan eléje nyújtotta tenyerét, mondván: tegye a tenyerébe, amit a tudás termel. Az embernek megáll az esze! Ezt az idétnen viccet nem a sarki kocsmában sütötték el az éppen ejtőző rakodómunkások, hanem az Országgyűlésben, vélhetően értelmiségi (foglalkozású), meglett emberek. Így érthető csak igazán *Fodor Péter* és *Hidy Péter* elmarasztaló megállapítása, hogy ti. az elmúlt három évtizedben „a kulturális szféra gazdasági fejlődése nem vált a gazdasági stratégia integráns részévé. A jelenlegi helyzetet az jellemzi, hogy a kulturális intézményrendszer a kínálat és a kereslet eltéréseiből fakadóan, továbbá gazdasági helyzetének leromlottsága miatt válságos helyzetbe került; a kulturális intézményrendszer iránti differenciált igényeket meghatározza az a tény, hogy a világgazdasági korszakváltáshoz való alkalmazkodás tudásigényessé vált.” ...Ennyit a kultúra és a gazdaság valós összefüggéseiről.

November végén tartotta Győrben háromnapos tanácskozását az olvasó népért mozgalom IV. országos konferenciája. Meg kell valanom, számomra a konferencia csalódást okozott. Túlságosan sok volt az okoskodó szó, az egymás ríogatása, a csípőből tüzelés távoli ellenfelekre. Úgy gondoltuk hát, hogy akkor térünk vissza elemzően az olvasó népért mozgalom helyzetére, feladataira, ha kézhez kapjuk

a konferencia anyagának ígért összefoglalását, amelyet a Hazafias Népfreont ajánlásaiként kívánunk eljuttatni a Művelődési Minisztériumba és a SZOT-ba. Időközben ajánlatot kaptunk *Szente Ferenc*től, hogy a konferenciáról a *Magyar Nemzet* számára írt cikkét inkább szerkesztőségünknek adja, hiszen ott, úgy látszik, mégse közlik. Annak rendje-módja szerint meg is „dolgoztuk” a cikket, a nyomdai kézirat másolatát megküldtük a szerzőnek. S most, a februári szám leadása napján, mehökkenten észleltük, hogy a *Magyar Nemzet* vitafórum oldalán – némi átalakítással – mégis közli az írást. Törtünk a fejünket, mit csináljunk: közöljük, ne közöljük. Végül – szótöbbséggel – a közlés mellett döntöttünk. Egyrészt reméljük, hogy a cikk olykor sarkított megfogalmazásai vitára serkentik a más nézetet vallókat (februári számunk fentebb említett két cikke például ellentétben áll *Szente Ferenc* prioritásjavaslatával), másrészt hátha valaki érdekeltnek elkerülte volna a figyelmét a már 4 forint 80 fillérbe kerülő *Magyar Nemzet*ben – ha egyáltalán megvette.

Apropó új hírlapárok! A rádió híradásaiból tudjuk, hogy hatalmas mennyiségű a napilapok remittendája. Ez egyértelműen az áremelés számlájára irandó: sokan megmondolják (legalábbis az elején), megvegyék-e az eddiginek több mint a duplájáért az újságokat. Ugyancsak a rádióból tudjuk, hogy a nemzeti könyvtár illetékes főosztályvezetője megnyugtatta a népet: az Országos Széchényi Könyvtár kellő példányszámú újsággal és korlátlan férőhellyel várja a spórolós, de a napi hírekre kíváncsi olvasókat. Lelki szememmel már látom, ahogy Pesterzsébetről, Újpestről és Óbudáról reggelente indul az olvasók tömött oszlopa: „Fel Budára!” ...Féle a tréfával. A napilapok árának drasztikus emelése és a folyóiratok beharangozott, szintén nem kíméletes drágulása nehéz helyzetbe hozza a könyvtárat.

Melyik ujjukat harapják meg? A stagnáló (tehát csökkenő értékű) költségvetésből növekvő számban szerezzenek-e be napilapokat és folyóiratokat, s a minimumra csökkentés az amúgy is csekély könyvgyarapítást, vagy vásárolják továbbra is a kurrens könyvtermés javát, de akkor nem jut pénz a sokszor izgalmas és keresett régi meg új lapokra? Nem könnyű a döntés.

Felhívom a figyelmet *Poprády Géza* cikkére, amelyben a szerző az osztrák könyvtárak számítógépesítéséről ad színes és tartalmas tájékoztatást. Eredetileg azt terveztem, hogy a Könyvtárak Gazdasági Társasága által szervezett ausztriai tapasztalatcseré-út kapcsán magam idézem fel, hogy milyen mély benyomást tett a résztvevőkre (én is közöttük voltam) a

teljesen gépesített Grazi Egyetemi Könyvtár. Időközben megtudtam, hogy *Poprády Géza* kéthetes tanulmányutat tett Ausztriában, ahol megismerkedett néhány osztrák könyvtár számítógépesítéssel kapcsolatos tevékenységével. Természetes hát, hogy neki, a szakembernek adom át a szót. Csupán annyit szeretnék hozzátenni, hogy Grazban jártunkkor (október 26.) éppen nemzeti ünnep volt Ausztriában, de Hofrat *Franz Kroller* úr, az egyetemi könyvtár hetvenedik évéhez közeledő igazgatója és munkatársa, *Sigrid Reinitzer* kisasszony az egész délelőttöt a magyar vendégekkel töltötte, készségesen magyarázva, bemutatva a számunkra ma még elérhetetlen masinákat. A legnagyobb élmény az volt, amikor Kroller úr végigvezetett bennünket a könyvtár (akkor) kihalt termein, a raktár labirintusán – és tévedhetetlenül rátalált a sötétben a villanykapcsolókra.

Ha már Ausztriánál tartunk, azt is el kell mondanom, hogy az ún. városi könyvtárak – tulajdonképpen központ nélküli fiókkönyvtárak – már jóval kevésbé tetszettek. Valójában ezek olyasmik, mint az FSZEK családi könyvtárai (mégcsak második fedelük sincs), de ezt a feladatot kulturált környezetben, tökéletesen ellátják. De megkérik a pénzt is. A roppant bájos Mürzzuschlag nevű kisváros, nagyon szép új könyvtárában öt schilling a beiratkozási díj, a kölcsönzési díj könyvenként öt schilling három hétre (18 éven aluli fiataloknak, tanulóknak, főiskolai hallgatóknak három hétig ingyenes), a késedelmi díj felnőtteknek és fiataloknak egyaránt öt schilling egy hétre. Nem akarom a magyar könyvtárakat hasonló összegek beszédésére biztatni (ezen majd akkor lehet gondolkodni, ha a mi körülményeink is olyanok lesznek, mint a mürzzuschlagiaké), csupán arra hívom fel a figyelmet, hogy a könyvtárak fenntartásához az olvasók is hozzájárulhatnak.

Pótlólag közöljük, hogy *Somkuti Gabriellá*-nak „Eötvös József és a nemzeti könyvtár” című tanulmánya, amely a *Könyvtáros* 1988. évi 10–11. számában jelent meg, az MTA–Soros Alapítvány támogatásával készült.

Bereczky László

A cikkek és ismertetések szerzőik véleményét tükrözik, és nem képviselik szükségszerűen a szerkesztőség álláspontját * * * Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.